

Digitální peníze centrálních bank

Michal Vodrážka

*Názory v prezentaci nemusí odrážet oficiální pozici
České národní banky.*

6. 3. 2025

Agenda

1. Koncept a uvažované typy CBDC, motivy
2. Aktuální stav a rozdíly se přístupy centrálních bank
3. Projekt digitálního eura

1. Digitální peníze centrálních bank (Central Bank Digital Currency – CBDC)

- nová digitální forma peněz centrálních bank
- doplňující jejich existující podoby
 - hotovost - bankovky (a mince)
 - rezervy (vklady zejm. obchodních bank u centrální banky) – digitální peníze CB dostupné pouze vybraným finančním institucím

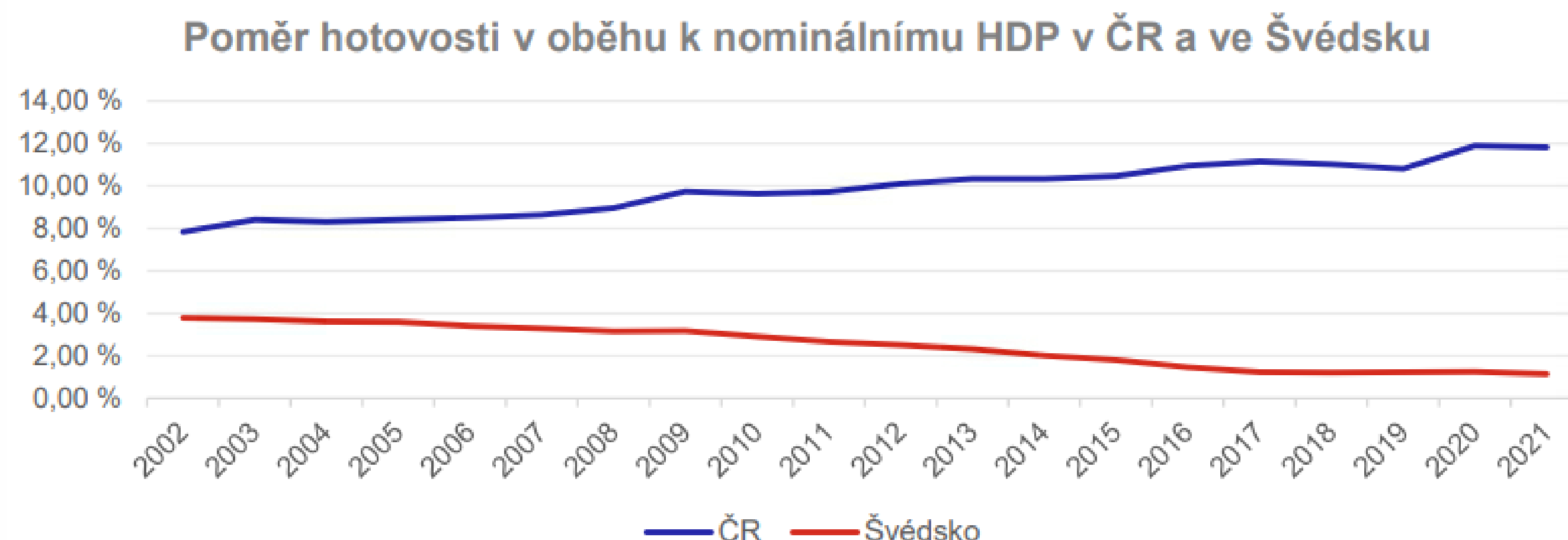
1. Digitální peníze centrálních bank (Central Bank Digital Currency – CBDC)

Lze rozlišovat dle dostupnosti a účelu

- univerzální (jako hotovost) – *retail* CBDC
 - účelem je náhrada či doplnění hotovosti
- omezená (jako současné rezervy / vklady u CB / účast v platebních systémech) – *wholesale* CBDC
 - účelem je zlepšení vypořádání obchodů a platebního styku, zejm. přeshraničních plateb (nahrazení korespondenčního bankovníctví – *multiple* CBDC → *mCBDC*)

1. CBDC – motivy

- první praktické kroky k CBDC učinila **švédská Riksbank** v roce 2016 pro specifické důvody:
 - téměř bezhotovostní společnost (paralelně činěny i kroky na posílení hotovostního oběhu)
 - potřeba zajištění záložního platebního řešení pro případ výpadku či kybernetického útoku (Švédsko tehdy mimo NATO)
 - ale i konkurence pro karetní platby (zajišťovány americkým duopolem Visa a Mastercard)

1. CBDC – motivy

- akademický zájem ve vyspělých zemích o CBDC pro transmissi měnové politiky (problém zero lower bound)
- **snaha Facebooku emitovat globálně použitelný stablecoin Libra (2019)**
- **Eurozóna** – strategická autonomie, měnová suverenita, záložní řešení i zvýšení konkurence v platbách
- postupně i téma pro mezinárodní organizace
 - BIS – BigTech v platbách a otázka dat, mezinárodní spolupráce a zřízení Innovation Hub, zlepšení přeshraničních plateb
 - MMF a Světová banka

1. CBDC – motivy

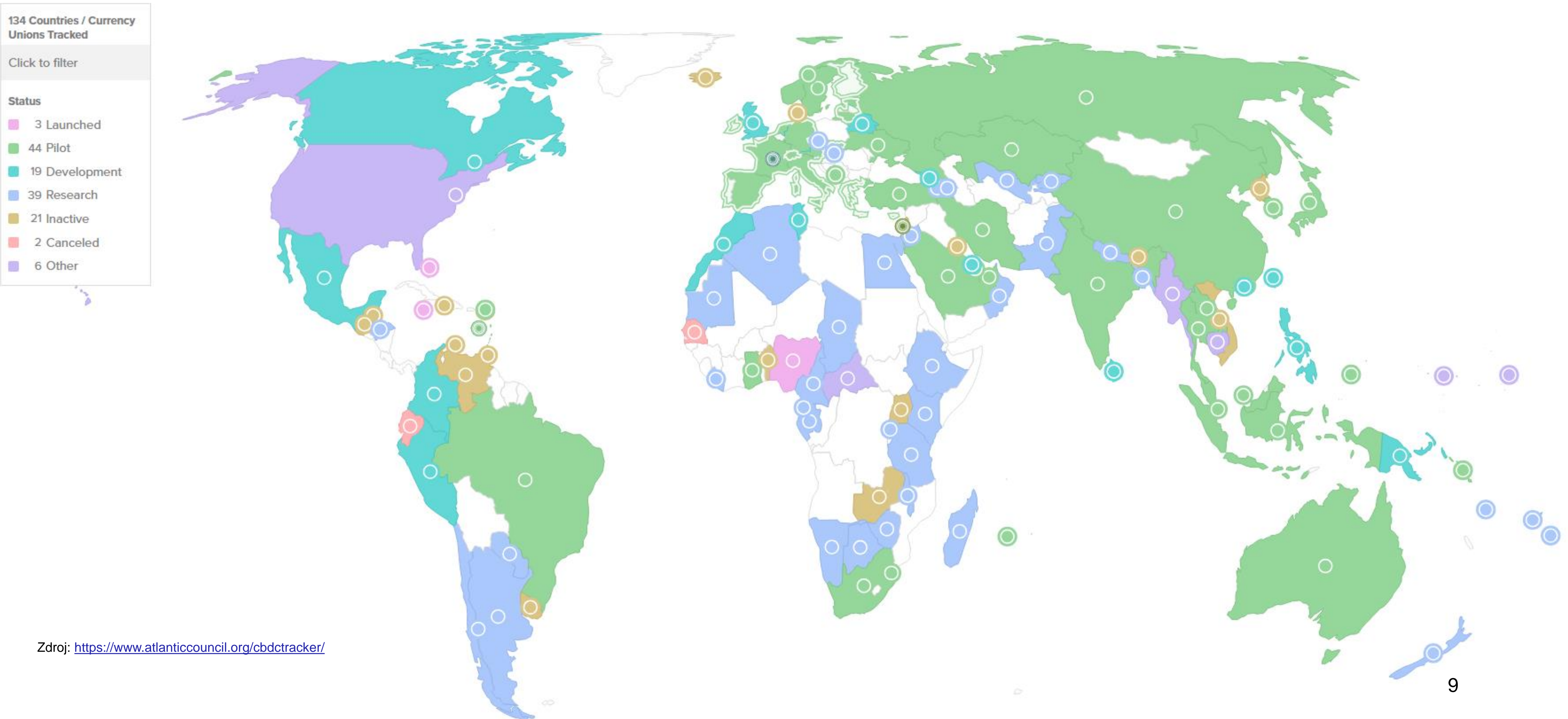
- pro **rozvojové země** možnost řešení problému s přístupem části populace k elektronickým platbám (*unbanked*) – finanční inkluze
- ale i snaha o *leapfrogging* – přeskočení (drahé) implementace aktuální technologie radikální inovací
- **specifické motivy v Číně** - platební duopol nebank Alipay a WeChat Pay, zájmy geopolitické (ale i vnitropolitické – sledovatelnost transakcí)

2. Aktuální stav a různící se přístupy centrálních bank

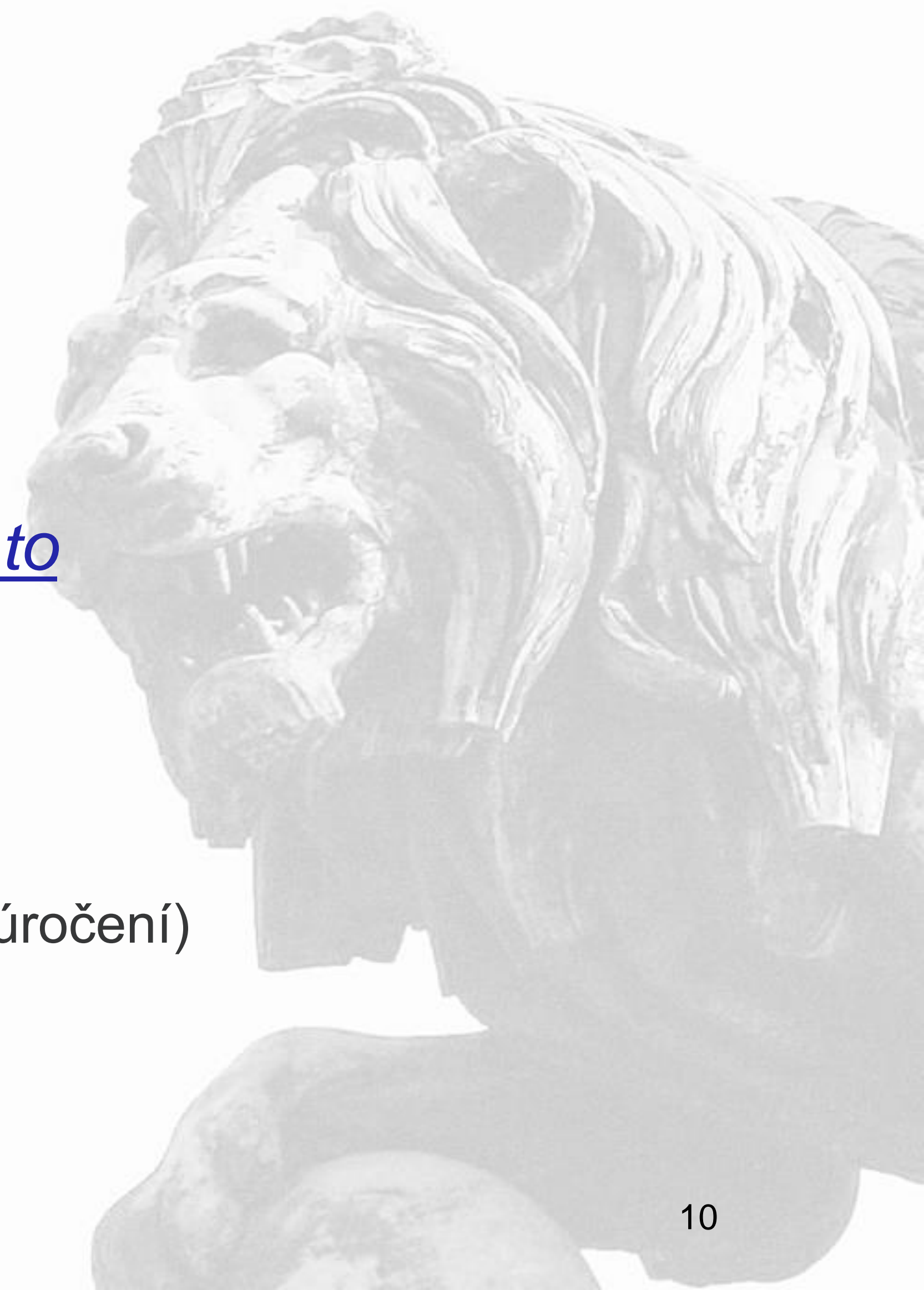
- **první praktické implementace v Karibiku** (Bahamy, ECCB, Jamajka) a **Africe** (Nigérie)
- **pokračující pilot v Číně**
- výzkum a experimenty prakticky ve všech zemích G20 (ale opatrný přístup USA) a řadě dalších
- **v poslední době fokus i na *wholesale* CBDC:**
 - [Eurosystem expands initiative to settle DLT-based transactions in central bank money](#)
- závazek centrálních bank G7 přistupovat k CBDC obezřetně z hlediska možných přeshraničních dopadů

2. Aktuální stav a různící se přístupy centrálních bank

- **banky ve vyspělých zemích bez výjimky kritické k možnému zavedení CBDC**
- VG Bank of England Cunliffe (2020) – „[Our job is not to protect bank business models.](#)”
- řada nevyřešených otázek
 - omezení dopadů na banky a finanční stabilitu
 - nakolik lze a je vhodné napodobovat hotovost (anonymita, neúročení)
 - přístup k datům, zprostředkování CBDC, technická řešení

2. Aktuální stav a rozdíly se přístupy centrálních bank

Země již emitující CBDC

- minimální zájem obyvatelstva
- aktivní odpor v případě, že mu je CBDC nucena
 - Nigérie – 36 % unbanked, oficiální politika zavést bezhotovostní společnost
 - přesto po 3 letech objem CBDC jen 0,36 % hotovosti v oběhu
 - extrémní opatření v podobě stažení bankovek z oběhu a omezení / zpoplatnění výměn vyvolaly v 2023 pouliční nepokoje a útoky na banky, bankomaty i centrální banku

	Jun 21	Oct 21	Dec 21	May 22	Aug 22	Jun 23	May 24	Jun 24	Jul 24
Personal wallets (millions)	20.87	140	261	N/a	N/a	120	N/a	N/a	180
Corporate wallets (millions)	3.51	10	N/a	N/a	N/a	N/a	N/a	N/a	N/a
Transaction numbers (millions)	70.75	150	N/a	264	360	950	N/a	N/a	N/a
Transaction value (RMB billions)	34.5	62	87.6 (?)	83	100.04	1,800	6,600	7,000	7,300
Average transaction value (RMB)	488	413	N/a	314	278	1,895	N/a	N/a	N/a

Source: People's Bank of China, Ledger Insights

2. Aktuální stav a rozdíly se přístupy centrálních bank

Čína

- postupné rozšiřování i do zahraničí (Hongkong – propojení s FPS, Singapur, UAE)
- data o pilotu nejsou veřejná a není jasné, [nakolik se reálně používá](#) (selektivní zveřejňování statistik)
- silná pozice AliPay a WeChat pay v Číně:
 - „[But what I found odd was just how few people knew what it was. I had to keep explaining. The response was almost always a shrug and a “do you have WeChat or Alipay?”](#)“
- [Theories and Practice of exploring China's e-CNY](#) (Changchun Mu)

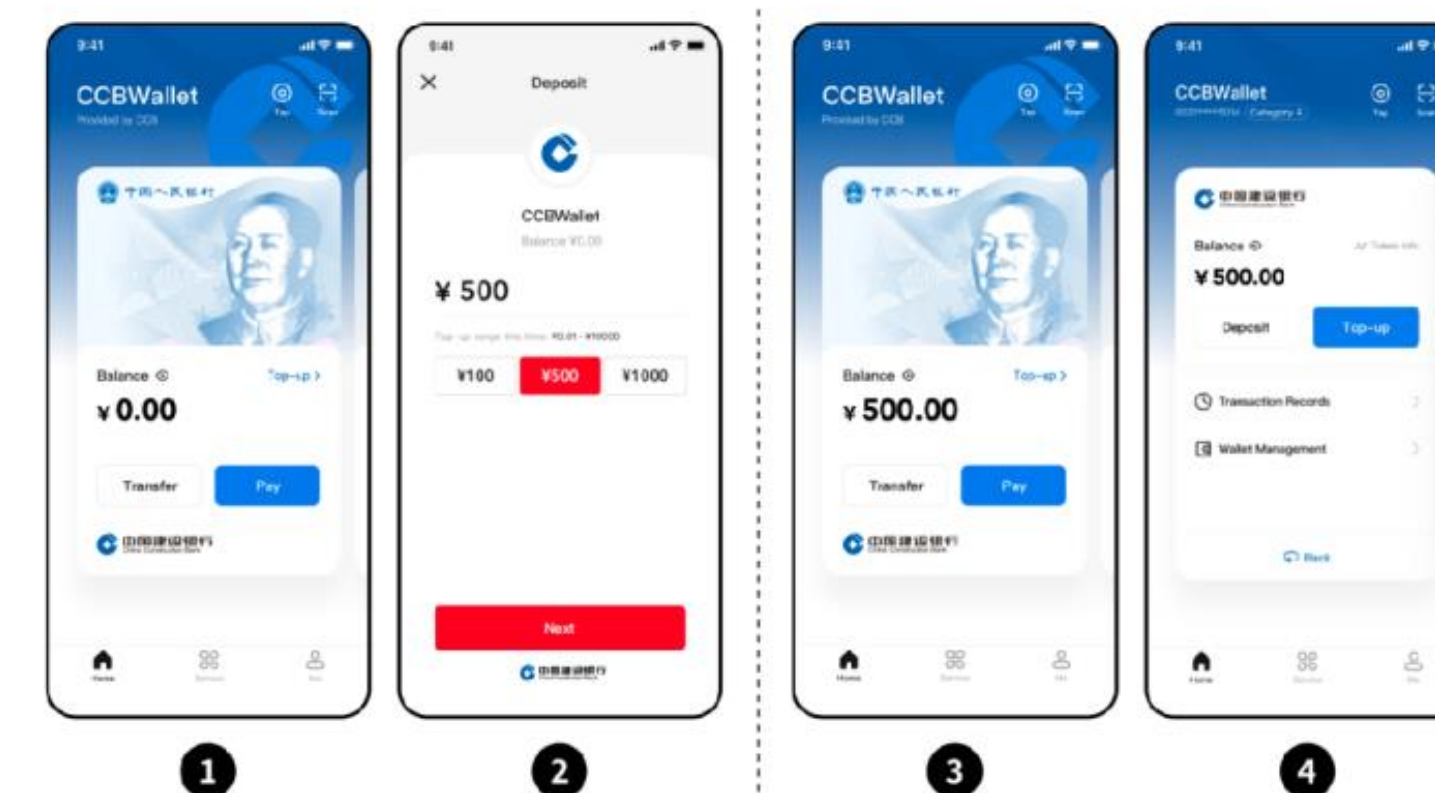
Zdroje: Ledger Insights - [One in eight Chinese people have a digital RMB wallet](#), [China produces CBDC guide for tourists in English](#); PBoC

数字人民币 e-CNY

大美中国
多彩数币助您畅心游

境外来华人士数字人民币支付指南

Explore the Splendors of China with e-CNY
Service Guide for Visitors in China

2. Aktuální stav a různící se přístupy centrálních bank

Švédsko

- vládní komise po 2 roky trvajícím šetření došla na počátku 2023 k závěru, že Švédsko CBDC aktuálně nepotřebuje
- Riksbank bylo doporučeno pokračovat ve zkoumání potřebnosti CBDC a požádat parlament o potřebné legislativní změny v budoucnu, změní-li se situace
- Riksbank s poukazem na vývoj v Eurozóně připravuje návrh legislativních změn potřebných pro e-kronu

2. Aktuální stav a rozdíly se přístupy centrálních bank

- opatrný přístup **USA**
- Jay Powell v březnu 2024 v Senátu – žádné plány na zavedení
- [web FEDu k CBDC](#) – poslední paper 2022
- Donald Trump [23. 1. 2025 zakázal vývoj CBDC](#):
 - Sec. 5. Prohibition of Central Bank Digital Currencies.
 - (a) Except to the extent required by law, agencies are hereby prohibited from undertaking any action to establish, issue, or promote CBDCs within the jurisdiction of the United States or abroad.
 - (b) Except to the extent required by law, any ongoing plans or initiatives at any agency related to the creation of a CBDC within the jurisdiction of the United States shall be immediately terminated, and no further actions may be taken to develop or implement such plans or initiatives.

2. Aktuální stav a rozdíly se přístupy centrálních bank

- **Eurozóna** zahájila v 2021 výzkumnou, a 2023 přípravnou fázi digitálního eura (do 2025)
- podpora Komise, v 2023 navrhla legislativu
- ta je nutným předpokladem emise
- nyní projednávána čl. státy (Radou) a Evropským parlamentem
- řeší se zpoplatnění, role ECB, přístup ve státech mimo EZ, povinná akceptace...
- možná emise 2028–30?

2. Aktuální stav a různící se přístupy centrálních bank

- **centrální banky Austrálie a Kanady utlumily poměrně aktivní výzkumné programy**
- v Austrálii není CBDC potřeba
- Kanada se zaměří na aktuální problémy platebního styku
- ve výzkumu digitální libry pokračuje Bank of England

2. Aktuální stav a různí se přístupy centrálních bank

Česká republika

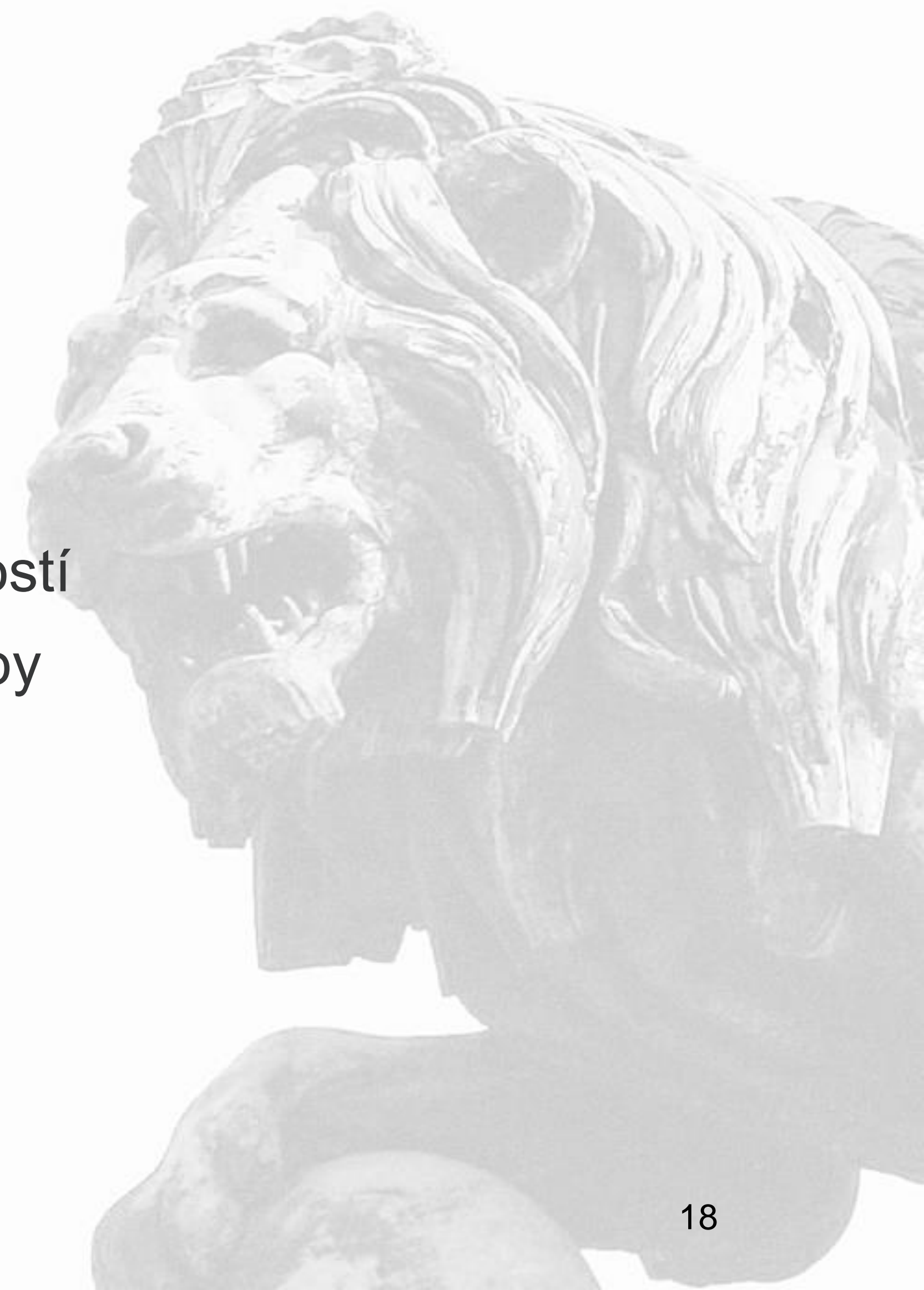
- bankovní rada ČNB dosud nepřijala žádné rozhodnutí ve věci případné emise českých CBDC.
- případnému zavedení CBDC v ČR by mělo předcházet důkladné vyhodnocení jejich potřebnosti a přidané hodnoty ve specifických tuzemských podmínkách, ale i veřejná debata o takovém kroku.
- nezbytným předpokladem pro možnost vydání CBDC ze strany ČNB by byla odpovídající změna legislativy, neboť stávající právní úprava emisi CBDC v ČR neumožňuje.

2. Aktuální stav a rozdíly se přístupy centrálních bank

Česká republika

- pro ČNB zajímavá zejm. offline funkcionality
 - zjevný trade off mezi bezpečností a uživatelskou zkušeností
 - není třeba CBDC – v Indii již fungují offline okamžité platby z mobilních telefonů (využití GSM-USSD a NFC)
- infrastruktura pro digitální euro bude podporovat i emisi jiných měn

3. Projekt digitálního eura

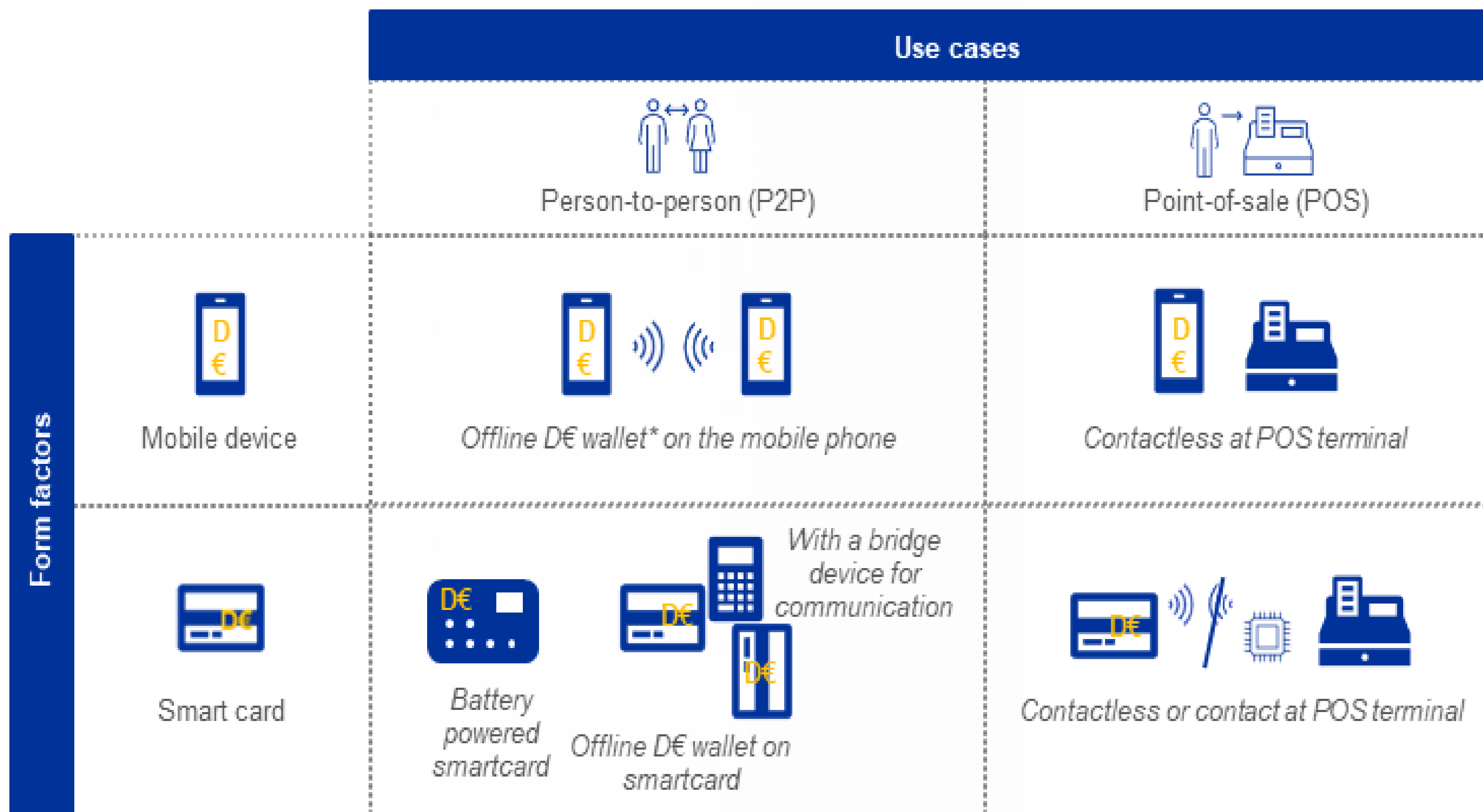
- **výhradně platební účel** – nemá sloužit k implementaci měnové politiky (nulové úročení) ani výrazněji změnit roli bank (nízké limity na držbu u fyzických osob – uvažuje se 3 000 EUR, nulové pro ostatní).
- **fakticky panevropský platební systém** konkurující Visa a Mastercard
- **částka transakce není omezena**, a může být čerpána z běžného účtu plátce (tj. např. ze 4 000 EUR bude 500 digitálních eur a zbývajících 3 500 z běžného účtu, ten může být veden jinou bankou)
- **pokud částka transakce přesahuje limit držby**, eura nad limit banka příjemce připíše na běžný účet. U podnikatelů a veřejného sektoru ECB předpokládá nulový limit, tj. u nich by na běžný účet byla připsána celá částka.

3. Projekt digitálního eura

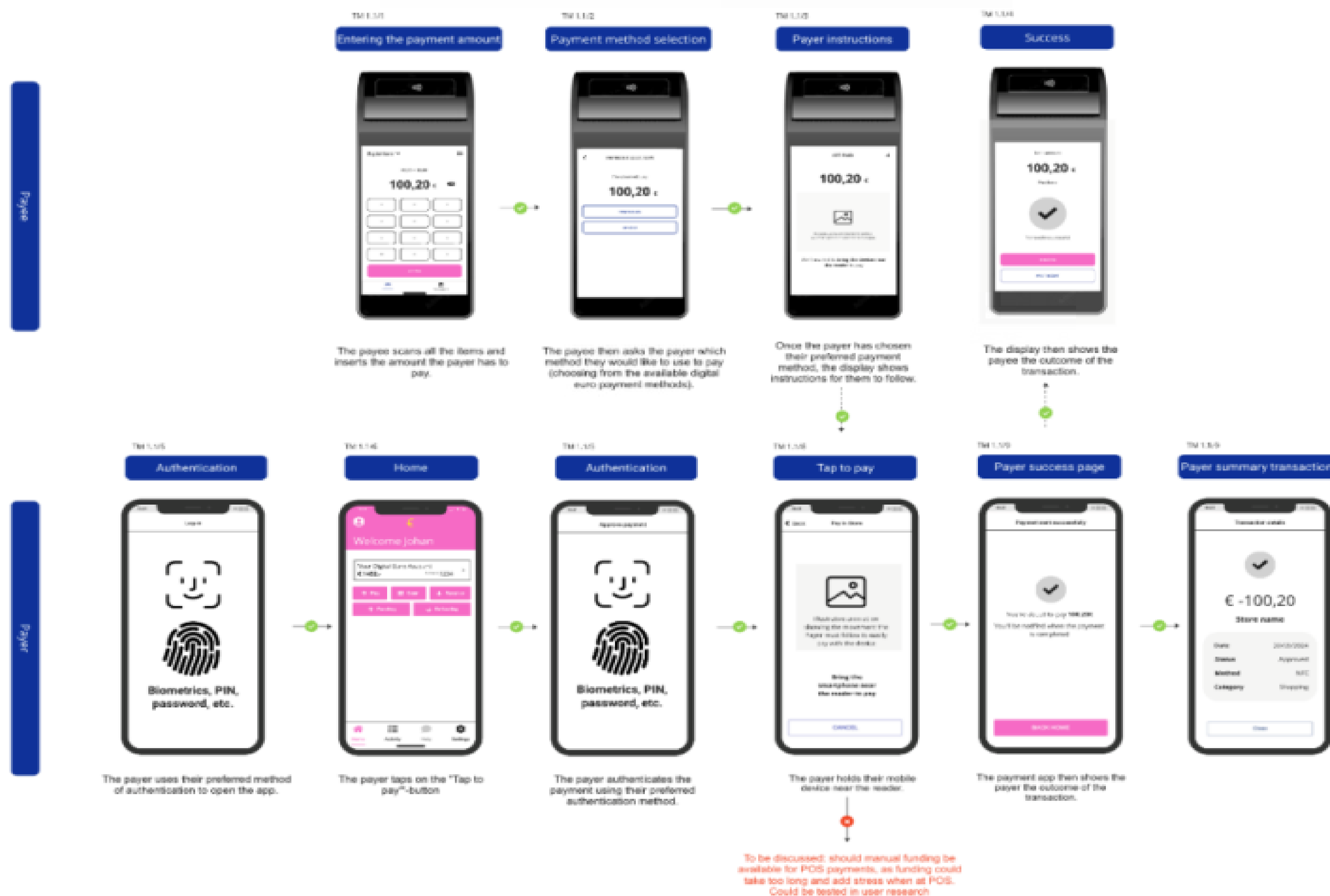
- **možnost offline plateb nižších částek s vysokou úrovní soukromí** (informace o platbě nebudou mít banky plátce, příjemce ani ECB)
- **zprostředkování bankami, bez právního vztahu mezi držiteli a ECB** (v mobilních aplikacích bank jako separátní účet vedle běžného eurového účtu, ECB také připraví vlastní mobilní aplikaci pro digitální euro, kterou budou moci zdarma používat menší banky)
- **mají sloužit pro platby mezi lidmi i u obchodníků**, s využitím mobilní aplikace nebo čipové karty (zvažována i karta s displejem, klávesnicí a baterií - drahé řešení)
- **Proces placení by měl odpovídat placení kartou uloženou v mobilu** (součástí připravované legislativy je povinnost pro spol. Apple zpřístupnit potřebné funkce na telefonech iPhone, předpokládá se využití existujících karetních terminálů)

3. Projekt digitálního eura

3. Projekt digitálního eura

3. Projekt digitálního eura

- **měly by být duplikovány i jiné funkce platebních karet,** zejména možnost reklamovat provedené transakce (chargeback) a monitoring a prevence podvodů na úrovni platební infrastruktury.
- **pro rezidenty EU ze států mimo Eurozónu by mělo být digitální euro přístupné** od počátku při návštěvách Eurozóny, a pro ostatní (tuzemští podnikatelé, necestující obyvatelé) v případě, že ČNB banka uzavře dohodu o zpřístupnění digitálního eura rezidentům daného členského státu s ECB.
- již nyní obří projekt, předvídány tendry až za 1,1 mld. EUR

Děkuji za pozornost

